



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri  
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

**Sadoleto, Jacopo**

**[Francofurti], 1607**

Il. Iac. Sadoletvs Cardinalis Gasparo Contareno Cardinali, S.P.D.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

earum rerum omnium, & quidem optimarum  
tam viciumque pertinent: tum  
nodulo

... autem vel imprimis amor hominum, qui me diligunt, ita me vicissim diligunt, ut in meo vultu atque in excubiis quodammodo acquiescunt. Tamen ut Romam interdum desiderem, vos amici mei facitis: & imprimis tu optime Contarene, cui omni mei sensus ita valde sunt consentientes, ut nulla nostram salutem, sed iudicio contractam familiaritatem, atque amicitiam benefactura atas sit. Sed nimis longè progredior in his rebus, nec modum vllum, nec finem habent. Quae enim in ea erga te benevolentia simul & obsequantia par inuicem possit oratio, ut in pauciora conferam, scito, me tui abiectionis memoria, ma cum fide & benevolentia retinere. Heri respecti acceptabile literas, in quibus mihi illud iucundissimum, quod meo carum me faciunt, te libenter meo rogatu recepisse causas Duce Bauariae summo Pontifici commendandas: quo nil mihi gratius efficere potuisti: neque item (ut arbitror) tuae virtuti, autorem conuenientius. Illi enim fortissimi ac nobilissimi Principes in causa Dei religionisque firmissimi, dignissimi protectores, quorum ab omnibus nobis, quibus Christiana Respublica honoris ac dignitatis ratio vel maxima habeatur. Quae propter abs te peto, ut & pro amicitia nostra, & pro constantissima tua, quod iam susceptum abs te est, in eo nauiter persequar, ut que ita geras, ut Duces illi intelligant, me etiam abesse non deesse in vrbe Roma optimorum & diligentissimorum Cardinalium patrocinium. Iisdem de rebus scripti ad Ambrosium Gupemburgum, hominem vsu multarum rerum praeditum, te uti adiret, communicaretque tecum cogitationes quasdam & consilia, quibus commodissimè rationibus obuiam in Lantanis, & cõsuli eius nationis populis ac principibus possit. Quae tu pro tua singulari humanitate diligenter audies: reliquas ages apud Pontificem maximum, quae tibi Respublica, vtilitas debeantur: imprimisque ipsum Ambrosium in fidem tuam accipias, & quoad honestè facere poteris, faueas illi tua auctoritate & gratia in eis rebus consequendis quas ipse optat, te amplius Contarene rogo atque oro. Vale. Calend. Febr. M. D. XXXI. Carpentoraci.

II.

IAC. SADOLETVS CARDINALIS  
Gasparo Contareno Cardinali, S. P. D.

TE & amici, & optimi atque integerrimi hominis officio  
pud summum Pontificem, & reliquos nostros collegas

Etenim esse gaudeo. Id certe egisti, quod ab vno te potissimum, & gratia per sanctissimam virtutem potuit expectari: cum idem tu & gratissimus celsis, & verus amicus, & maxime peritus earguere rem, de qua ageretur, existeres. Quare hoc quoque fit in magno numero meritorum erga me meritum. In epistola mea ad Genesios, ea quae notae legi perdidigeret, totamque rem eadem erant, quae in ea scripti, visum esse Spiritui sancto & mihi, in eo nihil sum equidem elatum neque arrogans meditaris: quin etiam me deprimere volui, ne si tantummodo mihi visum id fuisse dicerem, plus mihi ipse tribuerem, quam fieri posse videretur. Atque illud dictum tamen dupliciter sum interpretatus: nam & scriptura sacra morem loquenti imitari me dixi, & re vera ira esse, ut quaecumque recto & pio erga Deum aguntur animo, ex Spiritu sancto cuncta sint. De iustificatione & iustitia, placet mihi vehementer tuarum rationum concertus & distinctio ex Aristotele sumpta. Sequitur etiam certe charitas: cuius illam antecedentem, quo ad iustitiam peruenitur: non tamen sequitur eadem charitas (meo quidem animo opinioneque) iustitiam, sed eam ipsa constituit: vel potius charitas ipsa est iustitia. Habet enim formae ipsius charitatis: forma autem est id quod ipsa res. Cum ergo accedat praesente illa preparatione ad iustitiam, acceditur vna & eadem charitatem: ad quam cum est peruenit, tum iustitia per ipsam charitatem constituitur. Iustitiam voco, non vulgari, neque Aristotelico nomine, sed Christiano more & modo, eamque omnes virtutes complexa continet: neque id humanitas, sed infusio in fluxuque diuino. Quam ipsam iustitiam quoddammodo ea & huiusmodi fit, hoc est Christiana atque diuina, charitas sola efficit. Haec orationem fortasse longiorem requirerent, nec mihi in aliis scriptis occasio ista explicandi. Sed quod ad rem meae pertinet, scito me sentire tecum: ita tamen ut charitas non iam parum iustitiam subsequatur, sed formet ipsa & constituat iustitiam. Qua tamen in sententia tu quoque videris esse. Sed ut diu pluribus haec fortasse verbis essent exponenda, nec facile committi epistola possent: praesertim his qui iam flagrate incipiunt caloribus. In quibus mei suburbani horti hoc mihi amenciores iucundioresque sunt, quod eos interdum amplissimus vir Polus noster vivere humanissime, & mihi cupientissimo famularis lux copiam facere non grauat. Vtinam, iterum dico vti vnam, te nobiscum vna optime Contarent haberemus, disceremus profectò simul viuendo & laetando quibus in rebus beata vere consistat vita. Sed haec alias, Vale. XIII. Calend. Iunij, M.D. XXXIX.